

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 233/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., K., zastúpeného advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžo/246/2010 z 18. januára 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2011 doručená sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho základného práva podľa čl. 46

ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžo/246/2010 z 18. januára 2011 (ďalej aj „namietaný rozsudok“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľ bol na základe personálneho rozkazu ministra vnútra Slovenskej republiky č. 144 z 9. apríla 2009 (ďalej len „personálny rozkaz“) prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru (ďalej len „príslušník PZ“) podľa § 192 ods. 1 písm. e) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov. Dôvodom jeho prepustenia bolo to, že 21. marca 2009 v rámci výkonu štátnej služby ako psovod so služobným psom spoločne s ďalšími tam prítomnými príslušníkmi PZ a s využitím dvoch služobných psov bez náhubkov prinútili mladistvé a maloleté osoby, aby sa vyzliekli donaha a aby sa navzájom udierali do rôznych častí tela. V tomto konaní ostatným príslušníkom PZ nezabránil a incident ani neoznámil nadriadenému.

Proti prvostupňovému rozhodnutiu sťažovateľ podal rozklad, o ktorom bolo rozhodnuté Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“), a to rozhodnutím sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009 tak, že ním bolo napadnuté prvostupňové rozhodnutie potvrdené.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako súd prvostupňový rozsudkom č. k. 3 S/172/2009-53 z 18. mája 2010 v spojení s opravným uznesením č. k. 3 S/172/2009-86 z 9. septembra 2010 vyhovel žalobe sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu ministerstva vnútra tak, že napadnuté rozhodnutie ministerstva vnútra sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009, ako aj prvostupňové správne rozhodnutie – personálny rozkaz zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Svoj zrušujúci rozsudok krajský súd odôvodnil tým, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo zo zisteného skutkového stavu, ktorý je v rozpore s obsahom spisu, a zistenia skutkového stavu sú nedostačujúce na posúdenie veci. Podľa názoru krajského súdu je napadnuté rozhodnutie

ministerstva vnútra nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Žalovaný sa proti označenému rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote odvolal.

V nadväznosti na podané odvolanie žalovaného najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 Sžo/246/2010 z 18. novembra 2011 zmenil rozsudok krajského súdu č. k. 3 S/172/2009-53 z 18. mája 2010 v spojení s opravným uznesením č. k. 3 S/172/2009-86 z 9. septembra 2010 tak, že rozhodnutie ministerstva vnútra sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Proti označenému rozsudku najvyššieho súdu smeruje sťažnosť sťažovateľa podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku [ďalej len „OSP“; (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06)]. V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažnosť možno zásadne prerokovať a rozhodnúť o nej až potom, keď napadnuté konanie bude skončené. Je to tak z toho dôvodu, že sťažnosť musí v zásade smerovať proti poslednému rozhodnutiu o opravnom prostriedku, ktorý mal sťažovateľ k dispozícii, a nemôže ho opomenúť. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

Napadnutým rozsudkom najvyšší súd rozhodol o zmene rozsudku krajského súdu č. k. 3 S/172/2009-53 z 18. mája 2010 v spojení s opravným uznesením č. k. 3 S/172/2009-86 z 9. septembra 2010 tak, že druhostupňové správne rozhodnutie, t. j. rozhodnutie

ministerstva vnútra sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie a čl. podľa 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom s nestrannom súde a v prípade ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Prvou námietkou sťažovateľa je nedodržanie podmienok nezávislosti a nestrannosti súdu konajúceho vo veci, pričom nezávislosť a nestrannosť súdu mala byť podľa sťažovateľa ohrozená týmto tvrdením najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku: „Samotné konanie obsiahnuté v zvukovo-obrazovom zázname považuje senát odvolacieho súdu za nedôstojné a ponižujúce. Na druhej strane je potrebné, aby takýto skutok bol vyšetrený v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky“. Podľa názoru sťažovateľa „Subjektívne vyjadrenie členov odvolacieho senátu ako aj predsedu v napadnutom rozsudku..., že samotné konanie obsiahnuté vo videozázname považujú za nedôstojné a ponižujúce, vyjadruje ich psychický vzťah k prejednávanému predmetu veci a nemožno naňho neprihliadnuť.“.

Sťažovateľ ďalej namieta porušenie svojich v sťažnosti označených práv z toho dôvodu, že napriek tomu, že najvyšší súd rozhodol o zmene rozsudku súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP a nahradil tento rozsudok svojím rozsudkom čiastočne v jeho neprospech, neobsahuje toto rozhodnutie, ktorým bol zmenený prvostupňový rozsudok, úplné a výstižné dôvody, pre ktoré k zmene prvostupňového rozsudku pristúpil. Zmena v neprospech sťažovateľa mala podľa neho spočívať v tom, že pokiaľ prvostupňový súd zrušil tak prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu (personálny rozkaz), ako aj druhostupňové rozhodnutie ministerstva vnútra sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009, najvyšší súd v napadnutom rozsudku tak nepostupoval a zrušil iba druhostupňové správne rozhodnutie, pričom podľa ustálenej judikatúry správneho súdnictva prvostupňové aj druhostupňové správne konanie tvorí jeden celok (Rs 46/2007) a takýto postup je aj v súlade s § 250j ods. 2 OSP.

Ďalšia výhrada sťažovateľa sa týka toho, že najvyšší súd nevzal do úvahy dôkaz vykonaný súdom prvého stupňa na pojednávaní, a to obsah znaleckého posudku, ktorý bol vypracovaný na účely trestného konania a ktorý sťažovateľ predložil v kópii.

Sťažovateľ napokon namieta nedostatky pôvodného správneho konania, ktorého výsledok bol napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zrušený, a vyslovuje pochybnosti o jeho objektivite. Poukazuje na to, že „*absenciu devolutívneho účinku rozkladu eliminuje povinnosť prejednať rozklad pred vydaním druhostupňového rozhodnutia v osobitnej komisii zriadenej vedúcim ústredného orgánu štátnej správy*“, ako aj na skutočnosť, že dosiaľ nevie, „*kto bol členom osobitnej komisie, kto bol jej predsedom a aký bol jej názor, pretože tento nebol ani uvedený v napadnutom rozhodnutí žalovaného*“.

Vo vzťahu k uvedeným námietkam ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v správnom konaní, ktoré bude ďalej vedené po zrušení rozhodnutia sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009 a vrátení veci ministerstvu vnútra na ďalšie konanie, bude môcť sťažovateľ uplatňovať svoje práva a dovoľávať sa ich.

Výsledok správneho konania môže byť za predpokladu, že to bude iniciovať niekto z jeho účastníkov, opätovne predmetom konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu správnym súdom, v ktorom sa naplno rozvinie právo na spravodlivý súdny proces. Vo vzťahu k prvej námietke nemožno dospieť k záveru, že by citovaný názor najvyššieho súdu morálne odsudzujúci skutky zachytené na obrazovo-zvukovom zázname bol spôsobilý výrazne, ale najmä nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa, čomu nasvedčuje predovšetkým už samotná skutočnosť, že v danom prípade napadnutým rozsudkom bolo rozhodnutie ministerstva vnútra postihujúce sťažovateľa za inkriminované skutky zrušené. Ani zo skutočnosti, že napadnutým rozsudkom bolo zrušené iba druhostupňové správne rozhodnutie ministerstva vnútra sp. zn. SLV-65/PK-2009 z 24. júla 2009, a nie aj správne rozhodnutie prvostupňového orgánu, ktoré mu predchádzalo, nemožno vyvodit' záver, že by tým mohlo dôjsť k takému zásahu do práv sťažovateľa, ktorý by naznačoval, že by to pre neho mohlo znamenať už nezvratiteľne nepriaznivé dôsledky.

Nemožno vylúčiť ani to, že v nasledujúcom konaní druhostupňového správneho orgánu o rozklade sťažovateľa môže dôjsť aj k zrušeniu prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu. Taktiež ani námietka, že najvyšší súd nezohľadnil dôkaz vykonaný súdom prvého stupňa na pojednávaní, a to obsah znaleckého posudku, ktorý bol vypracovaný na účely trestného konania a ktorý sťažovateľ predložil v kópii, nie je relevantná, keďže najvyšší súd uložil správnemu orgánu v ďalšom konaní zabezpečiť znalecký posudok v originálnom vyhotovení tak, aby mohol byť zohľadnený.

Vzhľadom na to ani jedno zo sťažovateľom tvrdených pochybení najvyššieho súdu nepredstavuje podľa názoru ústavného súdu nezvratnú (a v ďalšom procesnom postupe po vrátení veci namietaným rozsudkom v konaní o rozklade pred druhostupňovým správnym orgánom, prípadne následne v správnom súdnictve nekorigovateľnú) ujmu na právach sťažovateľa.

V okolnostiach daného prípadu preto nie sú splnené predpoklady na výnimku z už spomenutej zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o sťažnosti zásadne

preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa právoplatne skončilo konanie.

Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľom označeným základným právam proti ich možnému porušeniu bude oprávnený poskytnúť všeobecný súd, a to v správnom súdnictve, samozrejme, v závislosti od budúceho nového rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu po vrátení veci na ďalšie konanie, v ktorom bude mať sťažovateľ možnosť uplatňovať svoje procesné práva a vznášať prípadné námietky. Až v štádiu, keď bude konanie definitívne skončené, bude môcť sťažovateľ na ochranu svojich práv prípadne podať novú sťažnosť ústavnému súdu, a to za predpokladu, že by v ďalšom konaní v správnom súdnictve došlo podľa jeho názoru k porušeniu jeho práv garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou.

Ústavný súd napokon sumarizujúc dosiaľ uvedené dodáva, že jeho ústavnou kompetenciou nemôže byť zmena alebo náprava prípadného, či už namietaného, alebo skutočného pochybenia všeobecných súdov v dosiaľ neskončených konaniach, ale je zásadne povolaný posúdiť, či konanie ako celok a jeho výsledok po právoplatnom skončení veci obstoja z komplexného hľadiska v ústavnoprávnej rovine. Každý iný postup by neprípustne rozširoval jeho kompetencie a vo svojich dôsledkoch z neho robil ďalšiu súdnu inštanciu, ktorá by bola mimoriadna okrem iného aj tým, že by mohla zasahovať do dosiaľ prebiehajúcich konaní.

Ústavný súd preto akceptujúc požiadavku subsidiarity plynúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax a v neposlednom rade aj pod vplyvom rešpektovania princípov minimalizácie zásahov do rozhodnutí všeobecných súdov sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu čl. 141 ods. 1 ústavy, podľa ktorého v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy, ústavný súd pripomína, že uvedený článok ústavy vyjadruje princípy právneho štátu, resp. princípy fungovania

nezávislého súdnicstva, a nemožno ho samostatne aplikovať, a teda ani namietat' jeho porušenie v individuálnych s'ťažnostiach fyzických alebo právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 24/98, II. ÚS 810/00, II. ÚS 81/02). Z týchto dôvodov ústavný súd posúdil s'ťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú (m. m. III. ÚS 116/2011).

Vzhľadom na to, že s'ťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách s'ťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011